РІК IV. Львів, дня 15. січня 1930. р. Ч. 1.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., півріччно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

**Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!**

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч 95, І. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам
Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами міститься
в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.
Урядові години 8—3.

З Новим Роком.

Начинаємо четвертий рік нашого видавництва.

Стоячи на порозі нового року, хочемо бодай вкоротці зясувати наше становище.

Провідною лінією нашого часопису на протязі минулих трьох літ було гасло: „Українські еміґранти не кидайте рідної землі! Коли хтось примушений умовинами їхати, нехай це робить розважно, пильно слідкуючи за інформаціями, які подає наш часопис.“

Ця лінія лишається і на будуче.

„Український Еміґрант“ як і минулими роками нестиме інформаційну службу для тих майбутніх українських еміґрантів, які примушені будуть покидати рідний край і на чужині шукати кращої долі. Він подаватиме точні вказівки, як еміґрант повинен приготовитися до дороги, куди найкраще їхати і що його чекає на чужині.

Це головне завдання „Українського Еміґранта“: інформувати, поучувати, охороняти еміґрантів перед визиском ріжних потайних гієн - аґентів, які жиють з несвідомости і на них жирують.

Чи доброю і потрібною була наша служба в минулих роках, про це могли би сказати ті українські еміґранти, які сьогодні вже на чужині, а які користали з наших уваг і поучень. Численні листи, які одержала наша редакція на протязі минулого і попередніх років, є доказом, що ті ,котрі виїхали розуміють нашу працю і з повним признанням до неї відносяться.

Ту працю хочемо далі продовжувати. Віримо, що загал громадянства в тій праці піддержить нас без застережень. Бо праця, яку виконуємо і служба, яку несемо є потрібна й невідклична.

Еміґраційна проблєма дуже важна. Лише необізнані з нею люде можуть її недоцінювати і вважати зайвою. Але хто хоч трохи призадумався над нею, хто застановився над тим, який великий і далекосяглий процес перед нашими очима відбуваєть-ся, цей відразу мусить змінити свою думку. У тому

процесі бере участь і український еміґрант і то не одинцем, але масово. Лишити цього еміґранта на власні сили, не подбати про його долю і не помогти йому, це було би просто злочином.

З тої точки погляду ми все підходили до справи і на це ми постійно звертали увагу українського громадянства. Тій ідеї хочемо далі служити і закликаємо всіх до співпраці.

Наші завдання в 1930 р.

Починаючи пятий рік діяльности Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, а третій рік інтенсивної праці при збільшених аґендах, товариство подає від себе начерк діяльности Товариства на рік 1930.

Незвичайно тяжкі обставини, серед яких приходилося працювати, не дозволили вправді розвинути та зреалізувати в цілости намічених і доручених Президії товариства плянів в цілости, та все таки, беручи під увагу дотеперішні результати, товариство по можности вивязалося з обовязку і уважає, що дальша праця має перед собою як найкращі вигляди.

Товариство в 1929. році мало чотири кружки: у Львові, Тернополі, Станиславові і Самборі, які розвинули свою діяльність в напрямі давання помочі еміґрантам при виїзді з краю і в справах особистих еміґрантів поза границями краю.

У Львові і в Тернополі були інформаційні бюра, які давали інформації загалові еміґрантів, управнені до цего зізволенням Еміґраційного Уряду. Кружки в Станиславові і в Самборі, не маючи такого зізволення, помагали лише членам товариства.

Львівське бюро виказує до кінця 1929. року полагоджених 4955 справ. Бюро в Тернополі полагодило 9801 справ. Кружок в Станиславові полагодив 1044 справ, а в Самборі 1706 справ. Разом полагодило товариство в 1929. році 17.506 справ. Коли в році 1928. полагоджено 5.615 справ, то це значить, що аґенди товариства побільшилися більше як три рази.

Товариство, як в 1928. році, так в 1929. році видавало часопис „Український Еміґрант“ для інформації еміґрантів, задумуючих виїхати на чужину, в накладі 3.200 примірників.

Інші кружки товариства не виказали в 1929. році майже ніякої діяльности. Причиною цего був брак сталого службовика в поодиноких кружках, який міг би виконувати цю працю, маючи матеріяльне забезпечення. Ні Централя, ні інші кружки не були в силі цего перевести, не маючи на це потрібних фондів. З цеї причини подібно як в Централі так і в кружках не виконано багато праці яка була конечною. Культурно - освітний відділ не видав крім „Українсько - англійського самоучка —“ в році 1929. жадної книжки, а це ізза браку матеріяльних средств. Правний відділ істнує тільки у відношенні до заграничних консулятів. Справи передані до полагодження в цій ділянці товариству є до волі численні. Тут дається відчувати брак звязку з закордонними правниками і дуже часто розбивається ця справа з цеї причини ,що закордонні правники перед полагоджуванням справи жадають висилки гонорару. З цеї причини можливо було полагоджувати правничі справи виключно через консуляти держав, які прихильно відносилися до інтервенції товариства. Мимо заінтересовання та численної еміґрації на чужину, заграничні аґенди товариства обмежилися тільки до співпраці з товариством Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу та з деякими приватними особами в поодиноких краях на чужині, які виявили доволі доброї волі до співпраці з Централею товариства.

Отворення відділів товариства в краях еміґрації, в першій мірі в Парижі і Буенос Айрес, та і в інших краях, не можна було в 1929. році виконати з причини браку потрібних на це фондів.

Товариство ледви в десятій части дало потрібну поміч еміґрантам з цеї причини, що, не маючи в більших осередках краю своїх чинних кружків, не могло хоронити їх перед визиском еміґраційних аґентів. А з другої сторони брак відділів товариства в еміґраційних краях спричинює, що еміґрант, приїхавши до чужого краю, стає безрадним і не має тої найважнішої помочи, яка йому є потрібна в перших часах свого побуту на чужині.

Суспільність, до нині несвідома важности значіння товариства, досить пасивно відноситься до справ, звязаних з еміґрацією. Як довго наші видніші діячі на провінції не будуть уважати еміґраційного питання як одного з найбільше пекучих серед нашого народу, та як довго суспільність не підопре збірними силами товариства, так довго товариство лише в дуже скупім обсягу буде могло виконувати свою діяльність дальше.

Товариство, не маючи потрібних фондів, не може приступити до отворення своїх відділів в краях еміґрації.

В 1930. році мусять знайтися потрібні фонди так на поширення праці тут в краю, як і на чужині. Це буде завданням Виділу товариства в 1930. році. Фонди такі буде могло товариство одержати лише через масове вступлювання наших людей в члени товариства. Також і творення кооператив еміґрантів тут в краю по повітах, як також основання таких кооператив на чужині, дасть товариству потрібні фонди на провадження дальше його діяльности в збільшенім обсягу і буде могло причинитися до зреалізовання всіх пекучих справ, які є звязані з долею і недолею еміґранта. Полагодження сімнайцять і пів тисяча справ через товариство, при еміґрації 30 тисяч душ українського населення річно ,дає найліпший доказ про вислід діяльности товариства, про потребу його істнування та поширення його аґенд.

Бажані й небажані.

Як загально відомо, федеральний канадійський Міністр Іміграції п. Форк рішив ограничити іміграцію з центральної Европи до двох третин минулорічної квоти. Уважаємо, що нашим обовязком є забрати в тій справі голос, тим більше, що п. Форк спричинив ще й іншу справу актуальною. Маємо на думці рознежування іміграції та її поділ на „преферованих“ та „непреферованих”, або „бажаних” і „небажаних“.

Ріжні причини склалися на це, а головно спричинив це повоєнний шовінізм, попираний безробіттям та економічна стаґнація.

Всілякі релігійні місіонарі, які кинулись між поселенців з центральної Европи, взяли теж у цій справі деяку участь.

Одначе найголовнішою причиною цього розмежування є псевдонаукова теорія т. зв. вищости північних рас, яка найшла дуже велике признання у канадійських державних мужів.

Вони, очевидно, забувають, що богато із них, це люде, які із рільництвом не мають нічо спільного а таких Канада не потребує, та що на „бажаних” видається цілком непотрібно багато гроша, підчас, коли із сторони канадійського уряду „небажані” без ніяких видатків піддержують матеріяльно своїм переселенням корабельні підприємства, залізничі компанії та тяжкою працею своїх рук причинюються до розвитку канадійських пустарів.

Коли ми пишемо про систему трактування канадійської іміграції, маємо на увазі трактування народу, який по британцях та французах становить численно найбільший поселенчий елемент Канади.

Найкращим доказом хосенности, що приносить український елемент, є вислід його дотеперішньої праці за останніх 30 літ.

Твердими руками виривав він коріння канадійських хащів та розбивав гори каміння замінюючи ці місця в урожайну землю.

Праця їхніх рук ставила пороги під рельси канадійських залізниць, отвираючи ось таким чином комунікацію до найбільше неприступних околиць Канади. Ця праця замінила пустарі в цвитучий та замешкалий край.

Ці піонірі були першими поселенцями тих околиць, а поміч інших так званих вищих рас була майже ніяка. Правда, ці поселенці походять із околиць економічно низько стоячих та ізза цього не були вони прилично одіті, одначе їхня тверда доля заставляла подекуди доконувати чудеса, що спричинило у значній мірі економічний розріст Канади завдяки цим 100 процентовим піонірам.

Цього не повинні забувати правлячі круги Канади але, на жаль так не є. Коли нас, по 30 літнім співжиттю, по наших заслугах, які ми маємо супроти Канади, зачисляється до категорії „небажаних”, то це наглядний доказ шовіністичних настроїв канадійського уряду. Проти цього українській народ мусить якнайрішучіше запротестувати та напятнувати таку політику канадійського уряду.

Порозуміння в справі еміґрації до Франції.

В днях між 17. і 22. грудня м. р. відбувалася в Варшаві третя з ряду польсько - французька дорадна комісія в справі еміґрації робітників з Польщі до Франції.

По основних нарадах польська делеґація згодилася на зарекрутовання в 1930 році такого числа робітників на виїзд до Франції:

До копалень вугілля	20.000
До копалень чавуна	6.000
До копалень потасової соли	1.500
До будівельного промислу	3.000
До інших родів промислу	14.000
Жінок до промислу	1.000
Мущин до ріллі	16.000
Разом	61.500

Цей контингент в дійсности буде більший, бо частина еміґрантів забере сі собою родини.

Дуже важним явищем в новім контингенті є обмеження числа жінок до 1000 осіб і то до праці в промислі, евентуально в домашній службі. Досі виїзджали самітні жінки до праці на фармах, де лише марнувалися. Тепер на ріллю будуть могли їхати лише мущини.

Дорадна комісія заапробувала далі договір з дня 26. серпня 1929. р., котрий ґарантував промисловим робітникам, які виїзджають на поіменні завізвання, контракти не гірші як на основі збірних запотребовань. Цей договір поширено теж і на рільників.

Польська сторона запроєктувала при новім контингенті важні реформи, як уділювання відповідної лікарської опіки для рільних робітників, запевнення недільного відпочинку і т. д. Французи обіцяли, що їх міністерство хліборобства видасть окреме зарядження в тих справах. На основі цього зарядження праця в неділю не буде могла довше тревати як дві години вранці і 1 година пополудні, з застереженням деяких виїмків. Згодилися крім цього на уліпшення контролі та на спільне лагодження спорів між робітниками і роботодавцями.

Крім цього французи обіцяли, що на випадок безробіття будуть трактувати наших робітників так само як і своїх, а наколи хто забажає вертати до краю, то поможуть йому до повороту. Запевнили також, що не позволять, аби французькі роботодавці задержували нашим робітникам документи.

Рішилися між іншим давати безплатні візи запотребованим робітникам з Польщі, чого мимо при-

речення не робили в минулому році. З безплатних віз можуть користати робітники, їх жінки і малолітні діти, з 50 відсоткової пільги можуть користати родичі робітників та робітники, що вертають до Франції з відпустки. Учителі, доглядачки і т. и. також можуть користати з безплатних віз.

Так в загальних рисах представляється вислід польсько - французьких нарад в справі континґенту на 1930. рік. Представники польського уряду, маючи на увазі ті нарікання і жалі, які приходили з Франції від робітників з Польщі, старалися вибороти як найбільше. Чи французи додержать приняті на себе зобовязання, покаже будучність.

Лист з Бельґії.

Один з наших читачів, який дістався до Бельґії як контрактовий робітник в копальні, надіслав нам лист, в якому описує свої перші враження в чужому краю. Короткий протяг часу побуту в Бельґії не дав йому змоги пізнати добре відносини, всеж таки орієнтується він добре і його завваги можуть послужити іншим.

Наш дописувач їхав з більшою партією еміґрантів, в числі яких 100 осіб. Всі вони були законтрактовані до робіт в копальні. Українців між ними було мало.

Коли транспорт прибув до першого граничного міста, еміґрантів почали розділювати між поодинокі копальні. Попит за робучими силами великий.

Умовини праці на бельгійських копальнях мають бути кращі аніж на французьких. Але платня, яку одержує наш еміґрант, є менша від платні бельгійського робітника. Бельгійський робітник заробляє денно 48 до 52 франків, наш робітник 44 до 44.50 франків.

Серед робітників можна подибати ріжні народи. Є багато італійців і мароканців.

Великою перепоною для еміґранта з Польщі є незнання місцевої мови. В часі праці це дається сильно відчувати. Також недостачу рідного товариства еміґранти дуже відчувають.

Виїзд до Бельґії.

Еміґраційний Уряд комунікує:

В останніх часах начинають прибувати масово до Бельґії робітники, які нелеґально, без пашпортів і без бельгійського візи виїзджають з Польщі, а також сезонові робітники з Польщі до Німеччини, котрі нелеґально переходять бельґійську границю.

Еміґраційний Уряд звертає увагу тим робітникам, що при теперішній точній контролі чужинців, яку ведуть бельґійські власти, є вони безглядно видалювані з Бельгії. Не тільки отже не находять праці, за якою шукають, але наражують себе на втрати прикрости і нужду наслідком недостачі потрібних документів.

Франція.

ВИЇЗД У СІЧНІ.

Запотребування на місяць січень ц. р. обіймає: 1035 робітників до копалень вугілля, 230 до копалень чавуна і 360 до промислу. Січневий континґент рільників ще неусталений. З того на поодинокі Уряди Посередництва Праці припадає:

	До коп. вугілля	До коп. чавуна	До промис.
Перемишль	40	10	20
Дрогобич	60	10	30
Люблин	50	10	20
Станиславів	70	10	10
Берестє над Бугом	10	10	20
Рівне	10	10	10
Луцьк	10	10	10

РЕКРУТАЦІЯ:

Стрий.

Державний Уряд Посередництва Праці в Станиславові повідомляє, що найблизча рекрутація робітників на виїзд до Франції відбудеться в Стрию, в льокалі технічного відділу маґістрату дня 18. січня цр. в 8 годині ранку.

Запотребування обіймає: розтягачів дроту, вальцівників, форнірів, кітлярів, рурників, гірників та робітників до копалень вугілля і чавуна, а також слуг до коров, волів і кількох форналів, що мешкають на терені повітів Долина, Рогатин, Сколє, Стрий і Жидачів.

Самбір.

Державний Уряд Посередництва Праці в Дрогобичі комунікує, що **дня 28. січня ц. р.** відбудеться **в Самборі** рекрутація робітників до ріллі і до копалень.

До копалень принимати будуть мущин до 35 року життя. Особи нище 18 літ загалом не будуть принимані.

Потрібні документи: леґітимація, що стверджує польське горожанство, метрика і свідоцтво моралі. Мущини в віці від 18 до 23 літ, а також старші до 26 літ, котрі в військових книжочках не мають виразного зазначення, що перенесені до резерви, мусять мати дозвіл П. К. У. на виїзд за границю.

Виключають від законтрактовання недуги: трахома, пропуклина, жиляки, сверб, воля, недостача пальця в руці і т. п.

Зі собою треба мати 15 золотих.

Любачів.

Державний Уряд Посередництва Праці в Перемишлі комунікує, що рекрутація робітників на виїзд до Франції відбудеться в Любачеві дня 22. січня ц. р.

Умовини ті самі, що при рекрутаціях по інших місцевостях.

Канада.

Хто кого може спровадити?

Чоловік, який перебуває в Канаді, може дістати позволення на приїзд жінки й дітей. Родичі, які перебувають в Канаді, можуть дістати дозвіл спровадити діти. Брат може спровадити неодруженого брата, або незамужну сестру. Можна спровадити рідню з краю, якщо ця родина має намір закупити в Канаді фарму і має на це гроші.

Трудніще, але часом може дістати дозвіл сестра на приїзд брата.

Фармер, ведучий господарку, може дістати дозвіл на спровадження одруженого брата, сестрінка, братанича, але це получене з більшими труднощами.

Ті, що стараються про дозвіл, мусять доказати, що леґально прибули до Канади. Найлекше це доказати картами висідки на сушу. Якщо не є фармерами, мусять доказати, що по приїзді до Канади сповнили ті обовязки, які на себе приняли і найменше рік працювали на фармі.

Потреба збільшення іміґрації.

В порівнанні з милями залізниць Канада має найнище населення у світі. Звернув на це увагу суперінтендент кольнізації Канадійської Тихоокеанської Залізничої Компанії, Ван Ской, на недавному обіді товариства урядовців згаданої компанії, у Вінніпеґу.

У своїй промові він клав натиск на потребу більшого напливу людей до Канади, охочих поселитися на землі і управляти її. Населення Канади на основі природного приросту та іміґрації повинно нині бути двайцять міліонів душ, а в Канаді є доволі місця навіть для пятьдесяти міліонів, коли рахувати на одну особу два і пів акра управної землі.

Найбільша потреба Канади сказав він, є мати населення, котре буде споживати що найменше 80 процент земних продуктів Канади. За доказ він взяв теперішний застій в перевозі збіжжа.

Франція цього року випродукувала більше збіжжа ніж Канада. Це дурне говорити, що іміґрація спричинює безробіття. Разом з поселюванням людей на землі, буде завсіди напливати якесь число людей до міст і промисл буде зростати із зростом населення на фармах.

Велика Британія має 1.804 душ на кожну милю залізниці. Злучені Держави мають 404 душ, а Канада 234. Зокрема в Західній Канаді припадає 131 душ на одну милю залізниці. Канадійські залізниці можуть служити потребам населення в числі 50 міліонів душ; правительство може обслугувати такесаме населення, а 3,500.000 акрів землі чекає, щоби її хтось управляв.

Управа кукурудзи в Манітобі.

Недавно вийшов з друку бюлетень ч. 121, виданий Домініяльним Департаментом Хліборобства, в якому досить детально розглядається вирощування кукурудзи в провінції Манітобі.

З цього бюлетеню довідуємося, що вирощування кукурудзи в Манітобі не збільшується, а поволи зменшується, хоч ця рослина не є тут якимсь нововведенням, бо ще кілька століть тому вже була розповсюджена між місцевим населенням — індіянами. Цей ґатунок кукурудзи був відомий між індіянами під назвою ,,Мандріл", може тому, що вона була привезена від індіянського племени Мандан, зі стейту Місурі. Тодішня кукурудза безумовно не була такою, як вона є тепер. До цього прийшли довголітньою селекцією та відповідним культивованням.

Успіх у вирощуванні кукурудзи залежить головно у вмілому підборі її ґатунків для певних кліматичних районів. На Експеріментальній Стації в Брендоні, Ман., досліджено, що найбільш придатним ґатунком для цього району є ,,Нортвестерн Дент". Для місцевостей положених на південь від Брендону радять розводити ,,Фалконер", ,,Міннесота 13" та ,,Нортвестерн Дент", тоді як в місцевостях північних — ,,Манітоба Флинт", ,,Квібек 28", ,,Міннесота 23" та ,,Нортвестерн Дент" — виплеканий на Брендонській Стації спеціяльно для північних районів.

В провінції Манітобі засівають кукурудзу десь біля 18.000 до 20.000 акрів річно. Раніш ця засівна площа була більшою, але в останні роки потрохи зменшується і заступається конюшиною. Таке зменшення не можна оправдати, бо кукурудза є доброю кормовою рослиною для худоби і дає добрі врожаї. Треба лиш вибрати відповідний її ґатунок для даної місцевости.

—:::—

Зєдинені Держави Америки.

За допущенням емігрантів.

В своїм останнім річнім звіті вашингтонський Департамент Праці звертає увагу Конґресу на факт, що в деяких випадках обмеження іміґрації має як раз противний наслідок ніж було намічено законом. Намір був такий, щоби через недопущення іміґрантів забезпечити заняття і заробіток американським робітникам. Та раз - у - раз трапляються і такі випадки, що по закону не можуть приїхати і такі люде — вчені спеціялісти, хеміки, інжінери, та спеціяльно вишколені робітники потрібні для того, щоби почати або розвинути якусь індустрію, яка би дала заробіток багатьом американцям. Секретар Дейвіс приводить приклад одного нового і дуже „модного" в Америці краму, який все ще мусят ьпривозити з Европи, так як один фабричний суперінтендент і три - чотири вишколені робітники, які б могли почати вирібництво в Америці, вже пару літ мусять ждати на свою чергу в квоті; перед ними зголосилось ще яких сто тисяч аплікантів по візи. Так як річна квота допускає лише 150.000 іміґрантів, а понад два міліони людей вже зголосилося і дожидає черги, то такі випадки трапляються досить часто. Дейвіс не хоче збільшити квоти ані в ній відбирати першенства батькам, жінкам і дітям американських громадян, але просить у Конґресу дозволу в спеціяльних випадках допускати деяких іміґрантів поза їх правильною чергою. Між іншими пропозиціями Конґресові він также рекомендує додаток до депортаційного закону, який дозволяв би йому в деяких випадках допускати назад депортованих іміґрантів, котрим по теперішньому закону вже ніяк не можна повернути в Америку.

Бразилія.

Проказа в Сао Павльо.

В Сао Павльо вибухла епідемія прокази. Шпиталь для прокажених в Санто Анджельо вже переповнений хорими. Багато з них ізза недостачі приміщення, тиняється по вулицях Сао Павля і просить милостині. В цей спосіб хорі стикаються із здоровими людьми і ті легко можуть набавитися недуги. Саопавлійські часописи домагаються від уряду публичного здоровля охоронних заряджень.

Століття нім. кольонізації.

В листопаді м. р. обходили німецькі переселенці в С. Катаріні, в Бразилії, століття німецької еміґрації. В Сан Педро де Алькантара відкрито дня 15. листопада памятник „століття німецької кольонізації", а в місті С. Жозе уладжено рільничо - індустріяльну виставу. У святах брала участь бразилійська влада.

Військо в Бразилії.

Згідно з постановою федерального конґресу, бразилійська армія без маринарки має числити в ро-1930. 45 тисяч старшин і стрільців. В разі потреби стан армії має бути побільшений на 15 тисяч.

Недостача учителів.

Українські кольонії в Бразилії в міру зросту освідомлення, відчувають потребу інтеліґентних сил для освітної праці. Українське товариство в кольонії Іваї від довшого часу глядає учителя. Вимога: знання української та португальської мови.

Арґентина.

Урядове бюро для продажі й купна.

Аргентинське міністерство рільництва відкрило бюро посередництва для купна і продажі та видержавлення землі. Ті, котрі мають на продаж землю мусять між іншим подати скількість землі, віддалення від найблизчої залізничої стації, або від найблищого порту, якого рода рільні продукти можуть бути управлювані на землі, ціну землі або високість державної рати услівя заплати, час тревання аренди. Купці землі мусять подати скільки мають готівки і який мають живий і мертвий інвентар.

Після повідомлень часописів, що стоять в контакті з урядом, вже багато запитань вплинуло відносно продажі і купна землі, і вони будуть проголошувані урядово. Бюро це усуне в великій мірі надужиття, що вийде на користь і нашим еміґрантам, які несвідомі відносин купували часто землю, котра не надавалася під управу ріллі і густо часто купували її від невластителів.

Параґвай.

Еміграційні відносини й можливости поселення в Парагваю.

Еміґрація до Параґваю в теперішнім часі не є вказаною для осіб, які принайменше на оден або два роки не мають потрібних грошей, щоби при злих зарібках з власних середників могли передержати критичний час. Господарське положення з ріжних причин не є добре. Ринок праці є в усіх професіях переповнений. Без знання еспанської мови тяжко одержати працю. Рільні робітники не можуть конкурувати з параґвайцями, ні відносно висоти винагородження, ні коштів удержання. Кошти удержання в місті Асонціон для самітної особи виносять при дуже скромних вимогах около 400 зл. місячно, або 2 тисячі пезів. Земля є ще до одер-

жання і то так загосподарована як і неуправна. При залізницях, ріках і дорогах земля є відносно дорога. При купні малого господарства, зложеного з 18 моргів, з чого 5 моргів є управних а решта є лісом, з маленьким домиком так званою „ранщою" потрібно мати найменше 3 тисячі золотих.

Крім цего як капітал оборотовий для удержання господарства і для купна живого та мертвого інвентару, числячи вклади через 5 літ ,доки господарство не зачне оплачуватися, треба мати найменше около 5 тисяч золотих. З цего виходить, що аби купити господарство зложене з 18 моргів, з чого лише 5 моргів буде управних, треба мати принайменше 5 тисяч долярів, крім коштів подорожи. Така сама родина потребує в Канаді половину цего капіталу.

Переворот у фармерстві.

Останніми часами в американськім хліборобстві стає все більш помітною тенденція до зросту великих господарів і занепаду малих.

Ще пятнайцять літ тому Монтана мала 35.000 „пшеничних" фармерів ,в тому числі багато на так званих півсекціях або малих фармах. Тепер їх там не більше як 14.000, але землі обробляють більше ніж було пятнайцять літ тому під управою. З кожних пяти фармерів зосталось тільки два, та за те фарми в них пересічно мало не втроє більші. Той сам розвиток помічається і в інших стейтах, хоч не в такій ще мірі .

Причиною є все більше ужиття механічної сили, цеб-то машинерії, в сільськім господарстві, яка вимагає більшого капіталу, та за те зменшає кошти продукції і таким способом дає перевагу великим фармам.

Замість 30 до 50 акрів кукурудзи одна людина може тепер з помічю одного „культиватора" управити 160 до 200 акрів. На пшеничних ланах цілий переворот зробила вже повоєнна „комбайн", цеб-то машина, що одночасно є і жниваркою і молотілкою. В Кензас збирають нею вже майже все жниво і в інших стейтах вона швидко замінить всі інші літні машини хліборобські. Ще новіша „качача нога", цебто машина, яку на заході все частіше уживають як плуга, дає можливість 1-му робітникові виорати 1600 акрів. Вся та і інша машинерія все більше індустріялізує хліборобське господарство і так як у фабричній промисловости дає великому підприємству перевагу над малим.

Всячина.

Індіяне в Америці.

З колишніх господарів цего краю, індіян, залишилося в Америці ще 355.000 душ. Належать вони до 193 ріжних племен і говорять 58 ріжними індіянськими мовами. Живуть на своїх „резерваціях", себто спеціяльно для них відмежованих землях, в 26 ріжних стейтах.

Найбільше й найчистішого індіянського населення ,яких 120.000 душ ,має Оклагома. В Аризоні рахують 46.000, в Каліфорнії 19.000, в Ню - Йорку 5.300, в Савт Дакоті 23.000, в Ню Мексико 22.000.

Свого роду нацією рахують ще тільки так званих „пять племен" в Оклагомі, які говорять одною мовою і налічують понад сто тисяч членів.

Індіянське життя „на своїй землі" далеко не ідеальне. Деякі оклагомські родини одержали великі маєтки після того, як на їх землях відкрито нафту, але більшість бідує. Поширені хороби, особливо сухоти і трахома. Смертність велика.

Ті землі, які їм залишено, далеко не найкращі і індіяне ще й досі не звикли до хліборобства та взагалі теперішнього господарства. Або віддають в аренду і живуть з невеликого ренту або на землі працює лише жінка, а чоловік по стародавньому лише полює і рибалкує.

Вже доволі довго індіяне не „вимирають", але й не прибуває їх. Діти ідуть до школи і потім розходяться по всій Америці. Через подружа мішаються з білими й „індіянська кров" все більше розпускається та заникає.

Дві третини світу є неписьменні.

Всіх людей на світі рахують приблизно 1400 міліонів, а з того числа яких 850 міліонів або 62 відсотки все ще не вміє ні читати ні писати. Мало що більше як третина всего населення світу має те знання, яке відкриває перші двері до цивілізації і пізнання.

Рахуючи по континентам найбільше неписьменних має Азія — приблизно половину всіх, далі Африка, Европа, Південна Америка, Північна Америка і Австралія. По краях — найменш неписьменних є в Західній Европі, зокрема в тих краях, що притикають до північного і балтійського моря.

В Данії, Норвегії, Швеції і Швайцарії вміє читати й писати все населення; той невеличкий відсоток неписьменности, що в тих краях все ще рахується, дають тільки каліки та хорі, які взагалі не можуть навчитися. Всі ті чотири краї мають з давна добрі школи і обовязкове шкільне навчання і, між іншим, всі чотири були з давна національно самостійними.

В Злучених Державах відсоток неграмотности все ще досить високий. Статистика населення по-

казує, що на сто людей тут близько десять неписьменних. Направду може навіть більше, так як та статистика спирається на загальний перепис населення, при якому просто питаються: „вмієш читати, ні" і записують відповідно все одно правдиву чи ні. Найбільше неписьменних в Америці серед неґрів і серед еміґрантів з Східної і Південної Европи, але є їх досить багато на півдні також серед білих і в Америці серед родженних американців.

З Новим Роком.

складає Управа Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами і Редакція „Українського Еміґранта" всім своїм членам, читачам і прихильникам, як загалом всім українським еміґрантам найкращі побажання !

ХРОНІКА.

Новий кабінет. На чолі нового кабінету в Польщі станув проф. К. Бартель. Міністерство праці і суспільної опіки, до якого належать також еміґраційні справи, обняв вдруге міністр Пристор.

Виїзд до Південної Америки. Заступник голови Польського Еміґраційного Товариства п. М. Б. Лепецький виїхав на кількамісячний побут до Південної Америки. Має він відвідати Бразилію, Арґентину, Чілє, Болівію, Перу, Еквадор, Панаму й Мексико. Ціль його мандрівки, пізнати життя еміґрації з Польщі в тих краях.

Українці в Америці. Капеляном американського леґіону, відділ 294 в Джавнстави, Па., є тамошній український парох о. Микола Волощук, молодший. Є він одночасно редактором орґану цього леґіону, який вже третій рік появляється як місячник.

Перепис українців в Зєдинених Державах. Українська ліґа в Шікаґо переводить перепис цілої української еміґрації в Зєдинених Державах Північної Америки. Праця треває вже кілька місяців. Зібрані статистичні дані будуть видані окремою книжкою.

Український радіо - концерт. Дня 13. грудня м. р. відбувся у Філядельфії, в Зєдинених Державах Америки, український радіо - концерт. Співав український хор під управою В. Коцюбинського і грала орхестра під орудою проф. Кемшави.

Смерть українського летуна. Дня 20. грудня м. р. місто Вашинґтон, в Зєдинених Державах Америки, було місцем траґічного випадку. Цього дня відлетіло літаком пять осіб. Між ними був українець - летун Володимир Кузьма. Ледви літак піднісся на 300 стіп, скрутився і впав, розбиваючися і вбиваючи всіх пасажирів. Покійний Кузьма ще недавно покінчив авіяційну школу і походив із Шелтон, Конн. де живуть його батьки і брат, що вчиться в колеґії.

Замах на президента Арґентини. З кінцем грудня, в Буенос Айрес, в Арґентині до проїзджаючого автомобілем старого президента республіки Іріґена вистрілив тричі з револьверу італієць Марінеллі. Стріли ранили дві особи із президентської сторожі. Заговірника вбили на місці.

Катастрофа в копальні вугілля. В цілій пресі появилася жахлива вістка про страшну катастрофу в копальні вугілля, в оклагомськім стейті. Земля присипала 60 робітників. Коли їх видобули на поверхню, то годі їх було пізнати, так були поторощені. Деякі з погибших полишили жінок і дітей.

Сукцес українського спортовця. Англійська преса в Вінніпеґу, в Канаді, з признанням пише про осяги молодого українського спортовця Василя Григорчука, мистця в грі копаним мячем. В. Григорчук є студентом манітобського університету і сином українського посла до манітобського сойму Миколи Григорчука. Своєю грою здобув він перемогу й мистецтво для дружини манітобського університету.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні „Львівської Новочасної". Львів, вул. Пілсудского 21.